

Ги Де Мопассан Ва Абдулла Қаҳҳор Асарларида Аёл Харақтерида Қаҳрамонна Пафоснинг Тажассуми

Жаббарова Малоҳат Хамдамовна¹, Сафоева Мунаввар²

Аннотация: Ги де Мопассан ва Абдулла Қаҳҳор асарларида аёллар ҳаёти билан боғлиқ фожиавийлик, аёл қисмати билан боғлиқ оғир ҳолатлар, аёлларнинг жамият ва оиладаги ҳаёти, турмуш ва меҳнат шароитидаги қийинчиликлар реалистик бўёқларда очиб берилган. Аёллар харақтеридаги қаҳрамонлик, жасурлик, мардоналик сифатлари юксак пафосда кўрсатилган. Хусусан, ватанпарвар, меҳнатсевар, оилапарвар, эрксевар аёллар, фидойи оналар образи меҳр ва ҳурмат руҳи билан тасвирланган.

Кириш. Жаҳон адабиётшунослигида Шарқ ва Ғарб адабиёти муносабатини ойдинлаштиришга эътибор ҳамиша устувор бўлган. Уларнинг ҳар иккаласида эришилган адабий-эстетик тажрибаларни ижодкорларнинг образлар танлаш ва уни бадиий тасвирлашдаги услубий яқинлиги мисолида асослаш ўзаро адабий таъсирга алоқадор назарий қарашларни бойитиши жиҳатидан муҳим ҳисобланади. Бунда француз ва ўзбек адабиётининг кўзга кўринган адиблари – Ги де Мопассан билан Абдулла Қаҳҳорнинг роман ва ҳикояларида ҳам аёл идеалини тасвирлашда ўзига хос яқинликлар борлиги алоҳида диққатни тортади. Уларнинг аёл образини талқин ва тасвир этишдаги услубий яқинлигини далиллаш эса адабий таъсир остида шаклланадиган парадигматик муносабатларни белгилаб кўрсатиш имконини беради. Аёл образи барча халқлар адабиётида миллий дунёқараш, ҳудуд, маданиятга мувофиқ поэтик талқин этилишини асослайди. Натижада аёл образи адабиётдаги анъанавий образлардан бири экани, уни тасвирлаш поэтикаси тараққий этиб келаётгани ўз исботини топади.

Ўзбек адабиётида оқсоч қиз эмас, оқсоч хизматкор аёл образи учрайди. Чўри қиз унинг варианти сифатида келади. “Оқсоч” деганда, биринчидан, бойлар, зодагонлар оиласида ёлланиб хизмат қилувчи аёл, хизматкор аёл чўри тушунилади. Масалан, А.Мухторнинг “Опа-сингиллар” романида “Холнисонинг онаси Ёрмозор қишлоқли бир бойнинг эшигида оқсоч эди” дейилади.

Француз адиби Ги де Мопассон ҳикояларидан бири “Оқсоч қиз саргузашти” деб номланган бўлиб, унда француз зодагонларига маиший ҳаётида хизмат кўрсатадиган оқсочлар ҳаёти тасвирланган. Бу қизнинг исми Роза бўлиб, у ошхонада фермадаги одамлар овқатланиб бўлгач, ҳаммаёқни йиғиштирар, столни артар, идиш-товоқ ювар, ўчоқнинг кулини олар, ликопларни ошхонанинг бурчагида чиқ-чиқ қилиб турган катта ёғоч соат ёнидаги тахтага териб қўярди.

Ҳикояда қизнинг шу ишларни қилиб бўлгач, “уф” деб қўйиши, бир оз ланж, кўнгли нечукдир гаш экани айтилган.

Қолаверса, унинг яшаш жойи ҳам кўнгилисиз эди: “Ошхонанинг очик турган эшигидан оғилнинг хиди ва отхонадан буғланиб кўтарилаётган кўланса хид кириб турарди. Ошхонанинг деворлари қорайиб кетган, шифтнинг тўсинларини қурум босган, ундан ўргимчак уялари, қоқ балиқлар, пиёз боғламлари осилиб тушган эди. Қачонлардан бери ошхонанинг чикитлари тўкилавериб, қасмоқ боғлаб кетган ердан иссиқ кунда буғланиб чиқаётган ўткир хиддан қизнинг кўнгли беҳузур бўлиб кетганди. Бунга нариги салқинроқ ҳужрада турган сутнинг чучмал ўткир хиди ҳам қўшилиб турарди.

¹ Бухоро давлат университети француз филологияси кафедраси катта ўқитувчиси, m_jabbarova@mail.ru

² БухДу талабаси

Ҳикоянинг шу ўрнида қуйидагича ажойиб бир рамзий тасвир келтирилган: “Товуқлар гўннга бағрини бериб роҳатланиб ётар ва қурт-қумурска излаб, бир оёғи билан гўнгни сал титкиларди. Буларнинг орасида гердайиб хўроз юрарди. У минут сайин бир товуқни кўз остига олар ва астагина кукулаб унинг атрофида айланарди. Товуқ эринибгина ўрнидан турар ва оёқларини эгиб қанотларини ёйиб унга таслим бўлар, сўнг патларини силкитиб чангини қоқар, яна гўннга бағрини берар, хўроз эса ўз ғалабасидан дарак бериб қичқирав, бошқа ҳовлилардаги хўрозлар ҳам бир-бирларига севги нидосини йўллаётгандек қичқиришиб жавоб қайтаришарди.

Бу парча тематик-психологик параллелизмга мисол бўлиб, кейинги воқеаларга “эшик” вазифасини ўтаган. У орқали “оқсоч қизнинг ҳали интим туйғуларга дуч келмагани, жинсий ҳаётни тушунмаслигини билдирилади. Шунинг учун ҳикояда унинг товуқлар ва хўроз муносабатларига анграйиб қараб ўтиргани алоҳида таъкидланади. Шундан кейинги парча эса унинг асар сюжети давомида “болали” бўлиб қолишига ишора қилади. Бунда адиб олма деталдан “бола” рамзини англатиш учун фойдаланганки, бу умумжаҳон бадий адабиётм анъанаси сифатида эътиборни тортади. Масалан: “Кейин бошини кўтариб, упа сепилган ясама сочдек оппоқ бўлиб гуллаб ётган олмани кўриб тонг қолди”.

Ҳикоя давомида келтирилган қуйидаги мотив қизни йўлдан урган йигит тимсолига ишорадир: “Бехосдан асов тойчоқ қизнинг ёнидан ўйноқлаганича чопиб кетди”.

Қуйидаги парчалар қизнинг ҳам йигитга бевосита ўзи майл билдирганини айтиш учун келтирилган: “Қизнинг ҳам югургиси, ўйнагиси... келди. Кўзларини юмган ҳолда роҳат қилиб истар-истамас бир неча қадам қўйди, кейин тухум олиб келгани аста товуқхонага кетди. Товуқхонада ўн учта тухум бор экан, уларни уйга олиб борди-да, жавонга қўйди”.

Ушбу парчада тухум ва уларнинг ўн учта эканини таъкидлаш ҳам бежиз эмас. Кўпгина европаликлар учун “ўн уч” бахтсиз рақам ҳисобланади. Бу билан қизни бахтсизлик кутаётганига ишора қилинмоқда.

Қизни йигит уйкусида пайт ғафлатда қолдириб, тузоғига илинтиради: “Энди кўзи илинганда кимдир тўсатдан икки қўллаб кўкрагига чанг солди. Қиз ирғиб ўрнидан турди. Бу, мана шу фермада ишлаб юрадиган, қадди-қомати келишган пикардиялик Жак деган новча йигит бўлиб, кўпдан бери шу қизнинг пайига тушиб юрганди. Бугун қўйхонада қолиб қўйларга қарамокда эди, қизнинг сояга бориб ётганини кўриб дамани чиқармай аста ёнига борди; униинг кўзлари ўйнаб кетган, сочларига сомонлар илашган эди”.

Аммо кучда йигитдан қолишмайдиган қиз яхшилаб бир тарсаки урди. Йигит айёрлик қилиб, қиздан узр сўради. Иккалови ёнма-ён ўтириб сўзлаша кетишди. Улар деҳқончилик учун яхши келган об-ҳаво, бу йил яхши ҳосил бўлгани, ўз хўжайинларининг яхши одамлиги, сўнг, қўни-қўшнилари ва бутун округ тўғрисида, ундан кейин ўзлари, туғилган қишлоқлари ҳақида сўзлашди; ёшлик чоқларини, кўп йилларга, балки абадий ташлаб келган ота-оналарини эслашди. Айниқса, ота-она ҳақидаги хотиралардан қизнинг кўнгли бузилиб кетиб, йигитга ўзини яқин туттади.

Йигит бундан фойдаланмоқчи бўлганида қиз уни уриб, бурнини қонатади. Шундан сўнг йигит барваста ва бақувват қизга ҳавас билан, ҳурмат сақлаб, бутунлай бошқача, ҳақиқий севги назари билан боқади.

Қиз йигитга “Жак, мени иззат қилмаганинг ёмон-да” дейди. Йигит қизни “сени оламан” деб алдайди. Кейин у аста-секин совий бошлайди; қиз билан учрашишдан, гаплашишдан қочадиган ва қиз билан ёлғиз қолгани қулай пайт ҳам изламайдиган бўлиб қолди. Шунда қиз шубҳаланиб кўя бошлади, бир неча вақтдан сўнг ҳомиладор бўлиб қолганини билди.

Бошида қиз жуда кўркиб кетди. Кейин кундан-кун ғазаби орта борди, негаки йигит унга дуч келишдан ўзини шунчалик эҳтиёт қилардики, қиз у билан сўзлашишнинг асти иложини тополмасди.

Бир куни йигит қизга рўй-рост: “Кўйсанг-чи, киши ҳар бир юрган қизини олаверадими?” дейди.

Буни эшитиб ғазабланган қиз йигитнинг бўғзидан олиб, уни йиқитиб, ўзининг хомиладорлигини айтади. Энди қиз қуруқ ваъдага ишонмас эди. Йигитдан кейинга сурмасликни, эртагаёқ уйланишини маълум қилишга онт ичишини талаб қилади. Бирок субутсиз йигит қочиб кетади.

Бу ҳикоя икки қисмдан иборат. Иккинчи қисмда қизга ҳаётнинг турган-битгани азобга айланади. У ҳамиша билиб қолишса, ишдан ҳайдалишини эслаб чўчирди. Шунинг учун ҳолатини сездирмаслик мақсадида “машина сингари ишларди”.

Ёзувчи қизнинг руҳий ҳолатини шундай тасвирлайди: “Эрталаб у ҳаммадан олдин туриб, соч тараганда қарайдиган синиқ ойначага белини солиб, жуда диққат билан қарар ва бугун билиб қолишмасмикан, деб бош қотирарди. Кундузлари у дам-бадам ишини қўяр ва фартук тагидан билиниб турмаганмикан, деб тўлишиб қолган қорнига қараб-қараб қўярди. Ойлар ўтди, қиз ҳеч сўзлашмайдиган бўлиб қолди. Биров гапирса тушунмай, қўллари бушашиб, ўзини йўқотиб қўярди”.

Бир куни эрталаб почтальон қизга хат келтириб беради. Қиз хатни ўша ўзини алдаб қочиб кетган йигитдан деб ўйлайди, чунки қиз саводсиз бўлади.

Хат ўлим тўшагида ётган онасидан эди. Қизи келган куни онаси узилади. Эртасига эрталаб Роза, киши кўрса қути учадиган даражада озғин, етти ойлик ирванди бола туғади. Қиз уйдагиларга эрга текканман, лекин ҳозир болани олиб борар жойим йўқ деб, қўшнисига ташлаб кетади. Улар, ўзимиз боқиб берамиз, дейишади.

Фермага қайтиб келган аламзада қиз кўнглида уйга ташлаб келган нимжон маҳлуққа нисбатан шу дамгача ўзига номаълум янги бир меҳр пайдо бўлган эди. Бу меҳр боладан йироқда бўлганлиги учун ҳар соат, ҳар дақиқа кўнглидан нари кетмайдиган янги бир изтироб манбаига айланади. Унга айниқса азоб берадиган нарса боласини эркалаш, бағрига босиш, унинг иссиқ вужудини қучоғига олиш истаги эди. Кечалари кўзига уйқу келмас, кундузлар хаёлидан бола нари кетмас эди, кечкурунлари бўлса барча ишлардан бўшагач, ўчоқ ёнида алангага тикилганича хаёли узоқларга қочган одам сингари ўтирарди.

Фермадагилар унинг ҳақида сўзлаша бошлади, ҳазил қилиб ундан «жазманини», унинг хуснини, бўй-бастини, бойлигини сўрашар ва тўй қачон, бешик тўйига бизни ҳам айтасизми, дейишарди. Қиз эса кўпинча қочиб кетар ва пана жойга бориб йиғларди, чунки бу саволлар унга игна каби санчиларди.

Қиз шу гап-сўзлардан нарироқ туриш учун жон-жаҳди билан ишга ёпишар, ҳар дақиқада боласини ўйлар ва қандоқ қилиб кўпроқ пул орттириш устида бош қотирарди.

Қиз, шундай ишлаш керакки, хўжайин ойликни оширсин, деган қарорга келади. У аста-секин бутун уй ишини ўз қўлига олади. Иккинчи оқсочни сиқиб чиқаради, чунки бир ўзи икки кишининг ишини қилганидан кейин униси ортиқчалик қилиб қолди. Қиз нонни, ёғни, шамни, худ-беҳудага товукларга сепиладиган донни, исроф қилиб, молларга бериладиган ем-хашакни, ҳамма нарсани тежай бошлайди. Хўжайиннинг пулини ўз пулидай эҳтиётлар, бозорга борганида фойда томонини кўзлар, фермадан чиқариб нарсаларни қимматга сотиб, деҳқонларни авраб, улар келтирган нарсани арзон олишга тиришарди, шунинг учун ҳам ферманинг бутун савдо-сотиғи, хизматчиларни ишлатиш, омборларнинг калити, ҳаммаси унга топширилди; ҳадемай ўрнини биров босолмайдиган, ҳамма нарсага кўз-қулоқ бўлиб турадиган бўлиб қолди, унинг эҳтиёткорлиги орқасида ферма гуллаб кетди. Теварак-атрофга «Валлен фермасидаги хизматчи қизнинг» таърифи кетди. Хўжайиннинг ўзи ҳам ҳар ерда сўзларкан: «Қиз эмас, соф олтин» дерди.

Вақт шу таҳлитда ўтар, лекин ойлик ошмас эди. Бола саккиз ойлик бўлиб қолганда қиз уни бориб кўриб келади. Боласи уни танимай, энагасини кўргач, қўлларини чўзиб унга қараб толпинаётганини кўриб, аёл йиғлаб юборади.

Аёл боласига кўнги сирларини очар, унга ўзининг азоб-уқубатлари, тортган ташвишлари,

хаяжонли, умидларини айтарди ва қаттиқ эркалатишлари билан боланинг жонига тегарди.

Болани бағрига босиш, чумилтириш, кийинтиришлар унинг учун бениҳоят шодлик бахш этарди; ҳатто бола булғатиб қўйган нарсаларни ювиш, тозалаш ҳам унинг учун катта бахт бўлиб, гўё бу хилдаги ишлар унинг оналик ҳуқуқини тасдиқларди. У болага боқаркан, шу ўзининг боласи эканлигига ҳайрон бўлар ва уни тебратаркан секин-секин: “Ўзимнинг ўғилчам, ўзимнинг ўғилчам!” деб такрорларди.

Қиз қайтишда йўл бўйи йиғлаб кетди; фермага келиши биланок норғил, қирқ бешларга кирган, хушчакчак, тиришқоқ, иккита хотини ўлган табиатан ҳеч хижолат бўлмайдиган хўжайини уни чақиртиради ва уйланиш таклифини билдиради. У қизга: “Сен яхши қизсан, эс-ҳушинг ҳам жойида, меҳнатқаш, тежаб-тергайдиган қизсан. Сен сингари хотиннинг турган-битгани – хазина”, – дейди.

Қиз рад жавоб айтгач, фермер ҳайрон бўлади. У оқсоч қизнинг бу таклифга кўнишига шубҳа қилмасди, чунки бу таклиф қиз учун мақтанарлик, ўзи учун эса жуда фойдали, негаки округдаги баҳрибисотлик қизлардан ҳам кўпроқ фойда келтирадиган хотинга эга бўларди. Қиз рози бўлавермагач, хўжайини унга зўрлаб уйланади.

Оқсоч қизлар кўпинча бекага айланар, лекин бунинг орқасида на уларнинг ҳаёти, на урф-одати ўзгарарди. Роза ҳаётида ҳам шундай бўлади.

Оқсоч ҳомиладор бўлавермагач, хўжайини асабий бўлиб қолади. Бир куни кўшни болага ёмон гапирган хотинига: “Агар шу бола ўз ўғлинг бўлганда бундақа муомала қилмас эдинг” дея дакки беради. Шу тариқа эри оқсоч туғавермагач, унга овқат маҳалида сўзламас, қарамас, худди хотинини ёқтирмагандай, ундан жиркангандай, бирор нарсани пайқагандай кўринади. Буларнинг барига фарзандсизлик сабаб эди. Эри оқсочга: “Сигир туғмаса, ишдан чикқан бўлади. Туғмаганидан кейин хотин киши ҳам ишдан чикқан бўлади-да”, – дейди. Бу гапдан сўнг хотин ўпкасини тутолмай йиғлайди. Шу кундан бошлаб унинг фикр-ёди бола туғиш, яна битта бола туғиш бўлиб қолади; кўринганга ўз дардини айтадиган бўлади.

Кўшниларидан бир хотин унга, ҳар кун кечкурун бир пиёла сувга бир чимдим кул солиб эрига ичиришни буюрди. Фермер жон деб кўнади, лекин бу нарса фойда бермади.

Улар: «Балки, бирон махфий чораси бордир», деб ўйлаб, дараклай бошлашади. Фермадан ўн чақирим нарида яшайдиган чўпоннинг дарагини айтишади. Валлен амаки отга миниб ҳалигидан маслаҳат сўрагани кетади. Чўпон унга қандайдир кўкат кўшиб пиширилган ноннинг юзига чизиқлар чизиб беради ва эр-хотин ётар олдидан ва тургандан кейин бир бурдадан есинлар, деб буюради. Нонни ушокларигача қўймай ейишса-да, бу ҳам фойда бермайди.

Бир муаллим уларга қишлоқлилар билмайдиган, лекин албатта наф қиладиган йўл-йуриқ кўрсатади. Бўлмайди. Кюре уларга Фекан зиёратгоҳига бориб “тоза қон”га сиғинишларини маслаҳат беради.

Ҳаммаси беҳуда бўлади. Шунда Роза, бу менинг биринчи гуноҳим учун бернлаётган жазо бўлса керак деб ўйлайди ва умидини узади.

Хотин ҳасрат-надоматдан сўла бошлайди, эри ҳам беҳуда умидлар орқасида анча озиб, қариб қолади. Бора-бора эр-хотин орасида душманлик ўти ёнади. Эр хотинини уришар ва урар, кунбўйи хотинининг жиғига тегиб, тунбўйи тўшақда ғазабига чидолмай ҳақорат қиларди. Ҳатто у бир куни кечаси, қандоқ қилиб хотинининг жонига қаттиқроқ тегишни билмай, хотинига ўрнидан туриб, тонг отгунча ҳовлида, ёмғирда туришни буюради. Бу азоблар жонига теккан оқсоч олти яшар боласи борлигини айтиб қўяди. Бу гапдан сўнг бефарзандсизликка ўзи сабабчи эканини англаган эр: “Ҳамон ўзимизда бола бўлмаганидан кейин, бориб уни, сенинг болангни олиб келайлик. Мен биронта бола асраб олсаммикин, деб юрган эдим, мана ўзи топилиб қолди, ўзи топилди, мен Кюредан биронта кўзлаб юрган етим боланг йўқми деб сўраган эдим”, – дейди. Шундай деб, эр йиғидан бўртган ва жинни бўлаётган хотинини ўпа бошлайди. У ёқдан-бу ёққа юрар ва суюнчи ичига сигмай, қайта-қайта: “Худо ҳақи, хурсандман, тўғриси, жуда

хурсанд бўлдим, жуда хурсандман” – деб айтади.

Худди юқоридаги каби эрнинг хотинни хизматкорлик учун танлаши мотиви Абдулла Қаҳҳорнинг “Кўшчинор чироқлари” романида ҳам учрайди. Романда “ҳикоя ичида ҳикоя” усулида келтирилган парчада айтилишича, бир элликбоши бир аёлга совчи устига совчи қўяди. “У аёл шунчалик чиройли эдими?” дейишса, эс-хуши жойида, қадди-комати келишган, тан-жони соғ, куч десангиз битта ман-ман деган йигитнинг ишини баҳузур қиладиган хотин эди-да. Элликбоши унинг ҳуснига маҳлиё бўлипти дейсизми, унга беминнат хизматкор керак...”, – дейди.

Шунда аёл: “Майли, тегсам тега қолай, лекин бир шартим бор: шартим шуки, мен қизимни ўғай отанинг уйига олиб бормайман, отасидан қолган ҳовлини сотиб, шунинг пули билан бирон қариндошимга топшираман; агар хўп десалар, тузукроқ пул бериб ҳовлини олсинлар”, – депти. Бунақа шарт элликбошига албатта хуш ёқиб, дарров ҳовлини ўз баҳосидан анча ортиққа олипти. Хотин бошқа нарсаларини ҳам сотиб тап-тайёр бўлиб турган экан, қайнонаси ва қизини олипти-ю бир кечада зим-ғойиб бўлипти-қолипти. Элликбоши у ёққа от чоптирипти, бу ёққа от чоптирипти – йўк! Хотин ўз қишлоғига – элликбошининг қўли етмайдиган Найманга кетган экан. У ерда Фармонқул деган бир кишига тегипти.

Аёлнинг бу тадбиркорлиги ўзбек халқ эртақларидаги тадбиркор хотин ҳикоясини ёдга солади. Ўша аёл босмачилар билан отишмада вафот этади. Ҳанифа (Канизак) унинг қизи бўлиб чиқади. Асар охирида Қурбон ота унинг амакиси, Усмон ота дадаси экани маълум бўлади.

Адабиётда қайнона образи ёритилган асарлар ҳам алоҳида эътиборга молик. Бунда кўпинча қайнона ва келин муносабати ёритилса, Абдулла Қаҳҳор “Кўшчинор чироқлари” асарида куёв ва қайнона муносабатига оид баъзи чизгиларни келтирган. Бунга Сиддикжоннинг ичқуёвлиги сабаб бўлади. Зуннунхўжа ўрнидан рўзгорни бошқарадиган қайнонаси қизи Шарофатни тўйгача ихтиёрини қарол Сиддикжонга топшириб қўйганини асло кечира олмайди. Бунинг учун у қизини тез-тез қарғайди ва унга қўшиб неварасини ҳам камситади. “Э, ўл, итялок! Дайди итнинг тумшуғини ёғ қилмай ўл! Итга берсанг ошингни, итлар ғажир бошингни! Кошки ўз бошини ғажиса!” – дейди у. Яна у қизига “Боланг эрингга ўхшамайди» деган эди. Шарофатга онасининг бу гапи жуда алам қилади. Энди “итялок” дейишини ғар ҳам кўтара олмас, тикка юлишар эди. Бироқ унинг тили қисиклиги бунга йўл қўймас эди.

Қайнонаси колхозга кирмоқчи бўлган Сиддикжонга ўзбек халқ мақоллари асосида: “Уйни уй қилган эрнинг топишию хотиннинг кўрпа иши! Тониши-ку йўк, бор ерни йўқотадиган эрга тушиб қолган қизим йўк!” – дея дакки беради. Уни ичқуёв сифатида камситаверади. Натижада бундай муомала эр-хотиннинг можаросига, “қўйди-чиқди” сигача бориб етади. Сиддикжон “Янгичасига айтганда, мен қизингизни хохламайман, эскичаси керак бўлса – уч талоқ қўйдим!” деб, этагини қоқиб ўрнидан туради-ю, жўнайди. Шарофат сенсираб, “болангни олиб кет” дегани, айниқса, унинг сенсирагани бу уйга боғлаб турган риштани батамом узиб юборади. Сиддикжон болани беланчакдан олиб, бағрига босганича кўчага чиқиб кетаётганида, Шарофат боласини олиб қолади.

Сиддикжоннинг онаси Хадича хола умрини хорлик-зорлик тортиб ўтказган ҳамма кишилардай тез қариган, лекин ҳамма қишлоқ қарияларидай кексаликка сўз бермайдиган, ғайратли, тетик, миннатли ошдан беминнат муштни афзал кўрадиган бир кампир бўлиб, бу ерга бир тош мўлроқ келадиган ўз қишлоғи Баҳрободда кичик ўғли Обиджон билан турар эди. Сиддикжон аввал, аравасоз устага шогирд, ундан кейин бу ерга келиб Собиржонқорига қарол бўлиб юрган вақтларида Хадича хола уни ўз қаноти остида ҳисоблар эди, ўғли Зуннунхўжага ичқуёв бўлгандан кейин ўрдак тухумини очган товукдай бўлиб қолди, шунинг учун бу ерга жуда кам, йилда бир ёки икки мартагина келар эди.

Романда Зиёдахон опа: “Эркак тортинмайдиган хотинни кўрса албатта бузуқ деб ўйлайди. Русларда ҳеч, ҳеч ҳам шунақа эмас экан. МТСда рус эркаклар, рус хотинлар бор. Шуларнинг юриш-туришини кўриб кишининг бирам ҳаваси келади” деб, аёлларга тухмат қилувчиларни қоралайди. У бир куни қуртга барг кесгани тутга чиққани, аммо қайтиб туша олмай турганида

Андрей деган бир тракторчи рус йигити келиб қолиб, тушириб қўйгани қўлини чўзса, тутдан ўзини ташлаб юбориб, оёғи синаёзгани, буни кўрган Андрейнинг бирам аччиғи келгани ҳақида сўзлаб беради.

Романда халқнинг “Хотин, яхши хотин эркак кишининг бўйни. Яхшиликка бурадиган ҳам бўйин, ёмонликка бурадиган ҳам бўйин” мақоли келтирилган.

Хулоса. Ги де Мопассон ҳамда Абдулла Қаҳҳор турли ижод даврларида қалам тебратган ижодкорлар бўлса-да, уларнинг аёллар образини яратишда, аёл характерининг типологиясини очишда услуби яқинлиги кўзга ташланади.

Француз адиби Ги де Мопассон ҳамда ўзбек адиби Абдулла Қаҳҳор аёл образига алоҳида тўхталишган, аммо улар яратган аёл образлари ранг-баранг бўлиб, бир-бирига қиёслаш орқали уларнинг ўзига хос ва фарқли жиҳатлари махсус ўрганилмаган.

Ги де Мопассон ҳамда Абдулла Қаҳҳор асарларида ўзлари яшаётган давр аёлларининг образини жамият ва ахлоқ ҳақидаги ҳукмрон қарашлар билан боғлаб талкин этишган. Шунинг учун улар томонидан асвирланган аёл эстетик идеали ҳозиргидан анча фарқланиб туради. Аммо ҳамма даврларда бўлгани улар талқинидаги аёл эстетик идеалида хотин-қизларга одилона, инсонпарварлик ва ғамхўрлик асосида муносабатда бўлиш етакчи ўринни эгаллайди.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга мурожаатномаси ҳамда Ўзбекистон Ёшлари Форумида сўзлаган нутқидан. Янги Ўзбекистонда эркин ва фаровон яшайлик. – Тошкент: Тасвир нашриёт уйи, 2021. – Б.52
2. Ги де мопассан. Новеллалар. Тошкент. Ғафур Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти. 1987 й. 642-б.
3. Абдулла Қаҳҳор. Асарлар. 5 жилдлик. 1-жилд. Сароб (роман). Ҳикоялар. Тошкент. Ғафур Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти. 1987 й. 261-б.
4. Абдулла Қаҳҳор. Асарлар. 5 жилдлик. 3-жилд. Ўтмишдан эртақлар. Қиссалар. Тошкент. Ғафур Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти. 1988 й. 301-б.
5. Jabbarova Malokhat Khamdamovna. THE INFLUENCE OF THE NATIONAL WORLDVIEW ON THE IMAGE OF THE WOMAN IN THE WORKS OF GUY DE MAPUASSANT AND ABDULLA KAHNAR”. ELECTRONIC JOURNAL OF ACTUAL PROBLEMS OF MODERN SCIENCE, EDUCATION AND TRAINING. APRIL, 2022 - 4. 61-64 бетлар. http://journal.buxdu.uz/index.php/journals_buxdu/article/view/7645/4861
6. Jabbarova M.X. “TWO STORIES-TWO DESTINES”. Австралия, 2021 Journal of Contemporary Issues in Business and Governement Vol.27, N.2,2021. 5559-5569p, http://journal.buxdu.uz/index.php/journals_buxdu/article/view/2056.
7. Jabbarova M.KH. ”STORY TYPOLOGY” VESTNIK NAUKI I OBRAZOVANIYA №21(99) Chast 2. 2020. 65-67 p. <https://cyberleninka.ru/article/n/tipologiya-rasskaza>
8. NARZULLAYEVA, Dilfuza. Theolinguistics in Modern Religious Discourse. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz), 2023, vol. 30, no 30.
9. BAFOEVNA, Narzullaeva Dilfuza. Theolinguistics in Modern Religious Discourse. INTERNATIONAL JOURNAL OF LANGUAGE LEARNING AND APPLIED LINGUISTICS, 2023, vol. 2, no 3, p. 18-21.

